

for Udvalgets Overvejelse. Jeg finder det ogsaa naturligt og rimeligt, at man ved Indførelsen af en saadan Tvangsbestemmelse — for det er det jo — forlanger kvalificeret Flertal. Men naar man saa siger, at de, der blive hjemme, skulle betragtes som havende stemt imod, forekommer det mig, at man gaar lovlig og rigelig vidt i Indrømmelser. Der kan altid gøres Indvending mod Love, der give Forbuds- og Politibestemmelser. Disse Forbud ere jo tænkt saadan, at de kun skulle træde i Virksomhed paa de Egne, hvor de støttes af en bred og virksom Opinion, men selv om saa er, maa man være klar over, at der kan være et efter Omstændighederne ret betydeligt Mindretal, der bliver overstemte. Det vil da forsøge at finde Udvej, og saa er der en Udvej, der er saa overordentlig snublende nær, naar man lukker en offentlig Beværtning, og det er at lade den komme igen som en Foreningsbeværtning. Man har hidtil været tilbøjelig til her i Landet at opfatte den grundlovmæssige Foreningsfrihed paa den Maade, at det bl. a. skulde være lovligt at lave Foreninger, som væsentligt havde det Øjemed, at man kom sammen for at solde. Efterhaanden som nu Vurderingen af denne Solden og dette Spiritusbrug har forandret sig noget, er det ogsaa naturligt, at man faar et noget andet Syn paa dette som Foreningsøjemed. Lovforslaget har da ogsaa her truffet ret vidtløftige og omstændelige Bestemmelser for at forebygge, at Foreninger i alt for høj Grad skulde komme til at virke som Smugkroer. I og for sig har man betegnet Spiritusudskænkning som ikke værende noget lovligt Formaal for en Forening, men idet man siger, at det ikke er lovligt Formaal, naar det er alene, men nok, naar Dans, Læsning og Kortspil tillige indbefattes, drager man ganske vist en meget vanskelig Grænse. Jeg henstiller derfor til Overvejelse, om det egentlig, naar man fra Samfundets Side er kommen til det Resultat med Hensyn til Vurderingen af Spiritusudskænkning, som har faaet sit Udtryk her i Lovforslaget, vilde være urimeligt at sige, at Foreninger, der ville give sig af med at skænke Spiritus til deres Medlemmer, skulde erhverve Næringsbevis dertil. Deraf vilde følge, at i de Kommuner, hvor det ved Afstemning var udelukket at faa Næringsbevis til offentlig Beværtning, kunde man heller ikke faa Næringsbevis til at drive Foreningsbeværtning. Ved en saadan Bestemmelse vilde man ikke handle mere radikalt, end man allerede har gjort for mange Aar siden paa et enkelt Fore-

ningsomraade. De ville vide, at Brugsforeninger, som uddele Varer alene til deres Medlemmer, ikke behøve Næringsbevis, idet man erkender, at det er en Foreningsvirksomhed, en privat Virksomhed, som ikke har noget med Næringslivet at gøre. Men anderledes forholder det sig, dersom en Brugsforening vil udskænke Brændevin til sine Medlemmer. Hvis den vil udskænke Brændevin, altsaa ikke til andre, men til sine Medlemmer, skal den hertil erhverve sig Næringsbevis. Det var en Bestemmelse, som jeg tror blev truffen i 1870 paa et Tidspunkt, hvor Vurderingen af Alkoholbrug var en noget anden end nu. Kunde man i 1870 uden principielle Betæneligheder gaa dertil, skulde jeg tro, at man i 1908 uden principielle Betæneligheder maatte kunne gaa til en Bestemmelse, der indfører noget tilsvarende for Foreninger med Hensyn til Spiritusudskænkning. Nogen principiel Forskel er der i hvert Fald ikke.

Det er naturligt, at man ved en Lejlighed som denne fremdrager de store Principper om Næringsfrihed og Foreningsret, men i Virkeligheden sker der her aldeles ikke noget Angreb paa den grundlovmæssige Næringsfrihed. Den blev i Virkeligheden begrænset, da den blev given. Det hedder, at alle Indskrænkninger i den fri og lige Adgang til Erhverv, som ikke ere begrundede i det almene Vel, skulde hæves ved Lov. Det vil altsaa sige, at Frihed og Lighed skal holdes paa dette Omraade, NB for saa vidt som Almenvellet kræver det. Altsaa, for saa vidt det ikke maatte findes stemmende med Almenvellet, skal Frihed og Lighed ikke herske, og for saa vidt paa et vist Omraade Frihed og Lighed maatte være skadelig for Almenvellet, skal der hverken være Frihed eller Lighed. Almenvellet er i Virkeligheden et andet Udtryk for det, som i det store demokratiske Feltraab „Frihed, Lighed og Broderskab“ hedder Broderskab, og § 83's Udtalelser ere i Virkeligheden et Udtryk for, at indenfor dette Feltraab er det Broderskabet, Almenvellet, Samfundshensynet, som er afgørende, det øverste og det, som sætter Grænse baade for Frihed og Lighed.

Forskellen mellem nu og tidligere er, at man har faaet et noget andet Syn paa Spiritusnydelsen i det hele. Den Gang Grundloven blev given, var der ingen, der mente, at det kunde være i Strid med den grundlovmæssige Næringsfrihed at forbyde f. Eks. Salg af Opium, at Salg af Morfin blev indskrænket til at foregaa paa Apo-